

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

ministrum, qui triginta annis assiduus in eius ministerio fuisset: itemque Vitalem monachum, discipulum suum. Porro presbyteri illi Paschasius & Vrsicinus honorifice virum sanctum exceperunt, qui iam ad imminentem huius vitæ supremum diem sese cum multis lachrymis assiduisque precibus religiosè preparabat, ut posset venienti iudici letus & expeditus occurrere. Postremò ubi ventum est ad vndecimum mensis Februarij diem, felicem spiritum in manus sui efflauit creatoris. Ut autem testati sunt, qui morienti aderant, totus ille locus, in quo decubuit, multo lumine circumdatus fuit ea hora, qua decessit. Postquam autem obdormiuit, Paschasius & Vrsicinus corpus exanime, ita ut moris erat, abluerunt, indutumque vestibus summo cum honore in supradicto oratorio terra condiderunt: ubi hodieque ad eius sepulcrum multa preclara fiunt miracula, glorificante Christo seruum suum. Postea, ubi defuncto Clodoueo, filius eius Childebertus regnum obtinuit, recordatus ille virutum beatissimi Severini, & quemadmodum patrem Clodoueam à molestissima febre repente liberasset, omninò rationi consentaneum putauit, ut super eius monumentum aedes augustior & sublimior fabricaretur. Idque eo iubente curatum & effectum est, templumque iam constructum idem rex etiam regijs muneribus auxit, cupiens apud Deum sancti viri precibus adiuuari & eius patrocinia promereri.

Moritur
vir sanctus.

Miracula
ad sepul-
crum eius.

SANCTI PATRIS NOSTRI IOHANNIS CHRYSOSTOMI ARCHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI, ENCOMIUM SANCTI MELETII ARCHIEPISCOPI ANTIOCHENI, & DE STUDIO EORUM, QUI CONUENERANT. CITATUR HOC ENCOMIUM À SEPTIMA SYNODO,

Actione 4. Extat autem in Metapbraste.

De venerandum & sacrum hunc gregem oculos ubique circumferens, & vniuersam ciuitatē adspiciens hinc presentem, nescio quem prius beatum pronunciem: sanctum ne Meletium, quod vel post mortem tanto honore fruitur: an vestram charitatem, quod tantam in vestros Pastores benevolentiam etiam post decessum ostēditis. Beatus enim ille, quod tantum amorem vobis omnibus potuerit immittere: Beati vos quoque, quod cum charitatis depositum acceperitis, eam ei, qui deposuit, integram hucusque perpetuò conseruaueritis. Quintus enim annus iam preterijt, ex quo ille migravit ad Iesum, quē desiderabat: & perindē ac si

FEBRVA. II.
Exemplar
Aloyij ex-
culum ha-
bet 14. sed
puto men-
dum esse.

heri & nudius tertius eum vidissetis, tam feruēti amore ad eum hodiē accessistis. Propterea beatus ille est hodiē iudicandus, quod tales genuerit filios. Beati autem estis vos quoque iudicandi, quod vobis obtigerit, ut talem patrem haberetis. Egregia est radix & admirabilis: sed fructus quoque, nō sunt indigni hac radice. Etenim quomodo radix quepiam admirabilis, quæ late in sinu terræ, ipsa quidem non apparet: per fructus autem ostendit vires suæ virtutis: ita etiam beatus Meletius in hac capsula cōditus, ipse quidem non cernitur à nobis oculis corporis: per vos verò, qui estis fructus, ostendit vires suæ gratiæ. Et nos quidem silēamus. Sufficit enim dies festus & feruor vestri studij, ad tuba clariorum proclamandum sancti Meletij in vos amorem tanquam in filios. Sic enim vestras mentes accendit ad sui amorem, ut vel ad solum nomen incalescat, & excitemini ad ipsam appellationem.

Propterea ego quoque nunc non temerè, sed studio & dedita opera, id in meis verbis annecto assiduè, & perindē ac quispiam, qui coronam textit auream, margaritas deinde inserens, gemmarum frequentia preclarius efficit diadema: ita ego quoque beato eius capiti coronam texens encomiorum, veluti margaritarum quarundam frequentiam, orationi ad textu continuationem eius appellationis: sperans fore, ut sic eam iucundior reddam & splendidior. Solent enim amantes eorum, quos amant, vel nuda complecti nomina, & incalescere ad ipsas appellationes. Quod vobis quoque in hoc beato vsuuenit. Nam cum eam à principio in ciuitatem ingressum exceperitis, vnusquisque, filium suum appellabat ab illius appellatione: per appellationem existimans vnusquisque, in domum

Meletij no-
men quam
gratū An-
tiochenis.

domum suam sanctum illum introducere, patresque, auos & proanos, matres pretercuntes beati Meletij nomen imponebant liberis, quos pepererant. Naturam enim vincebat amor pietatis, & deinceps qui nascebantur, non ex naturali solum benivolentia, sed etiam ex affectione ad illam appellationem, erant chari parentibus. Ipsum enim nomen, & ornamentum cognationis, & ædium tutelam, & inuocantibus salutem, & amoris solatium esse existimabant: & perinde ac si quidam, qui sedebat in tenebris, cum una lampas cõspecta fuerit, multas accendentes lucernas, vnusquisque infert in domum suam: ita etiam cum illa appellatio, tanquam lumen incidisset in ciuitatem, vnusquisque tanquam lucernam accendens, introduxit in domum suam beati tunc illius nomen, veluti quendam thesaurum bonorum innumerabilium, per illius afferens appellationem: eratque id, quod fiebat, doctrina magna charitatis & pietatis. Nam cum assidue cogentur meminisse illius appellationis, illum quoque sanctum complecebantur animo. Habebant enim hoc nomen tanquam arma quedam, quibus fugabatur queuis à ratione aliena affectio & cogitatio: fuitque id adeo frequens, vt vbiq̃ in binijs, in foro, in agris & in vijs hoc nomen vndique circumsonaret.

Vide anti-
qui vsum
imaginum
apud Chri-
stianos, &
earum vene-
rationem.

Meletius
ab hereticis
expellitur.

Antioche-
norum char-
itas in Me-
letium.

Non ad nomen autem solum adeo fuistis affecti, sed ad ipsam etiam figuram corporis. Quomodo enim fecistis in nominibus, hoc etiam fecistis in illius imagine, etenim in palis annulorum, & in simulacris, & in phialis, & in thalamorum parietibus, & vbiq̃ sacram illam multi expresserunt imaginem, vt non solum audirent sanctam illam appellationem, sed etiam vbiq̃ viderent figuram corporis, & eius excessus duplicem haberent consolationem. Etenim cum primum fuit ingressus, fuit expulsus à ciuitate, inimicis veritatis eum expellentibus: Deus verò id concessit, simul & illius virtutem & vestram volens ostendere. Cum enim ingressus, sicut Moses in Aegyptum, liberasset ciuitatem ab errore heresis, putridisque membris & immedicabilibus à reliquo corpore amputatis, integram restituisset sanitatem ecclesie multitudini, inimici veritatis non ferentes correctionem, cum mouissent eum, qui tunc imperabat, expulerunt eum ex hac ciuitate, expectantes fore, vt veritate essent superiores, & euerterent correctionem eorum, quæ facta fuerant. Euenit autem contrà, quàm expectabatur: magisq̃ fuit euidentis vester zelus, & replenduit demonstratio illius scientie, ad docendum accommodata. Illius quidem, quod triginta diebus, nec ijs quidem integris, tantum potuit, vt postea irruentibus spiritibus innumerabilibus, illa befacta & inconcussa manserit illa doctrina. Feruor autem vester se apertè ostendit, quod triginta, & nec ijs quidem integris, diebus, tam accuratè suscepistis, quæ deiecta fuerat ab illo, semina, vt ad profundum mentis radices transfireritis, & nulli deinceps illarum decepterò cesseritis tentationi.

Operæ precium est autem, ne illud quidem pretermittere, quod accidit in eius persecutione. Nam cum Preses ciuitatis curru vectus exiret per medium forum, & propè fecisset sedere illum sanctum, lapides niue crebriores vndique in caput Presidis ferebantur, ciuitate nequaquam ferente separationem, sed potius volente priuari vita presentis, quàm videre sanctum illum auelli. Quid ergò tunc fecit ille beatus? Cum vidisset iactus lapidum, complexus suis vestibus, contexit caput Presidis: simul & inimicos pudore afficiens ob insignem mansuetudinem, & suos docens discipulos, quantam ostendere oporteat patientiam in eos, qui iniuria afficiunt: & quod non solum nihil oporteat eis malum facere, sed etiam si ab alijs eis imminet periculum, id quoque omni studio propulsare. Quis tunc non fuit obstupescens, videns & insanum amorem ciuitatis, & summam philosophiam, lenitatemque & mansuetudinem Meletij? Erant enim admirabilia ea, quæ tunc acciderunt. Pastor abigebatur, & greges non dispergebantur. Gubernator expellebatur, & scapha non mergebatur. Agricola fugabatur, & vitis plus fructus ferebat. Quoniam enim vinculo charitatis eratis inter vos inuicem colligati, non illarum tentationes, non impendentia pericula, non viæ longitudo, non diurnitas temporis, neque quidquam aliud potuit vos disungere à beati pastoris Meletij consuetudine. Sed expellebatur quidem, vt esset procul à filijs: contigit autem contrarium, magis enim vobis constringebatur vinculis charitatis: & cum secum vniuersam accepisset ciuitatem, iuit in Armeniam.

Et erat quidem corpus positum in patria, mens verò & cogitatio, veluti à quibusdam pennis, in altum elata à gratia spiritus, & apud vos perpetuo degens, vniuersum hunc populum circumferebat in suis visceribus. Quod ipsum quoque vobis vsu veniebat. Nam

Nam cum hinc sederetis, & vrbe circumscriberemini, spiritu charitatis in Armeniam quotidie euolantes, & sanctum vultum intuentes, & beatam vocem audientes, sic reuertebamini. Et propter hanc causam, concessit Deus eum statim expelli e ciuitate, vt, sicut dixi, ostenderet Deus vestram fidei firmitatem inimicis, qui vos bello oppugnant: & illius in docendo peritiam. Illud autem hinc est apertum. Nam post primam reuersus persecutionem, non triginta solum dies, sed etiam menses, & annum vnum & duos & plures hic est versatus. Nam cum satis magnum dedissetis argumentum vestrae circa fidei firmitatis, dedit vobis potestatem iucundè & securè fruendi patre. erat enim maxima voluptas, frui illo sancto vultu. Non enim solum docens nec loquens, sed etiam si solum videretur, satis erat ad introducendam omnem virtutis doctrinam in eorum, qui videbant, animam. Quando enim ad vos veniebat, & vniuersa ciuitas ei obuiam processerat, alij quidem propè accedebant, & pedes prehensabant, & manum osculabantur, & vocem audiebant: alij autem prohibiti à multitudine, ipsum solum videntes, tanquam qui sufficientem benedictionem ex adpectu acceperant, & non minus habuissent, quam qui propè fuissent, contenti recedebant: & quod fiebat in apostolis, hoc in eo quoque contingebat. Quomodo enim in Apostolis, qui progredi & propius accedere non poterant, cum umbra eorum extenderetur, & tangeret eos, qui procùl erant, eandem attrahebant gratiam, & sani similiter recedebant: Ita nunc quoque, qui non poterant accedere, tanquam aliquam spiritalem gloriam à sancto illo capite emissam, & ad eos, qui longissime aberant, peruadentem sentientes: etiam ab eo omni benedictione ex solo adpectu repleti, omnes discedebant.

Cum autem visum esset communi Deo vniuersorum, eum vocare ex vita praesenti, & cum referre in chorum angelorum, nec hoc quidem factum est temerè. Sed ipsum quidem vocant litera Imperatoris, cum Deus mouisset Imperatorem. Vocant verò ipsum non in propinquum locum, sed in Thraciam. Quamobrem? Vt & Galata & Bithyni & Cilices & Cappadoces, & omnes, qui Thraciam habitant, nostra bona cognoscerent: Vt qui erant vbiqùe terrarum Episcopi, tanquam ad archetypum exemplar, ad illius sanctitatem intuentes, & apertum exemplum ab illo accipientes, sui in hoc munere officij certissimam & clarissimam haberent regulam, quemadmodum oporteat administrare & regere ecclesias. Nam propter vrbs magnitudinem, & quòd illic resideret Imperator, multi ex multis locis orbis terra illuc tunc confluabant. Episcopi autem ecclesiarum, propterea quòd ecclesia à longo bello & tempestate respirantes, acciperent principium pacis & tranquillitatis, literis Imperatoris omnes illuc vocabantur. Tunc ergo hic quoque sanctus illuc accedit. Quomodo enim in tribus pueris accidit, quando erant publico praconio renunciandi & coronandi, extincta vi ignis, fastu tyranni conculcato, confutato omni genere impietatis, ex vniuerso orbe terra erant eis congregati spectatores. Nam qui vbiqùe terrarum erant satrapae, consules, & legati, vocati quidem erant propter aliam causam, illos autem spectauerunt athletas. Ita etiam tunc accedit. Propter aliam enim causam vocati episcopi, qui vbiqùe terrarum administrabant ecclesias, accesserunt, & sanctum illum sunt contemplati: adeò vt beato Meletio praclarum fieret theatrum.

Postquam autem eum adspexissent, & accuratè eius didicissent pietatem, sapientiam atque zelum fidei, vt qui perfectam & absolutam in se haberet omnem virtutem, quae deceat sacerdotem, tunc eum ad se vocauit Dominus. Factum est verò id quoque, vt leuius ferret nostra ciuitas. Nam si hinc emisisset animam, futurum erat intolerabile pondus calamitatis. Quis enim sustinisset videre beatum illum, extremum ducentem spiritum? Quis sustinisset videre illa cilia oculorum deprimi, osque claudi & mandata edere nouissima? Quis haec adspiciens, non à se discessisset magnitudine calamitatis? Nè hoc ergo accideret, prouidit Deus, vt in aliena regione animam emitteret: vt tempore, quod intercessit, hanc maximam praemeditati calamitatem, cum videremus ingredi corpus, nè animo consternaremur, cum mens iam esset assuefacta luctui. Quod etiam factum est. Cum enim venerandum illud corpus excepit ciuitas, luxit quidem & valde eiulauit: sed luctum cito repressit, tam propter causam, quam diximus, quam propter eam, quae est dicenda.

Benignus enim & clemens Deus misertus nostri doloris, alium cito nobis dedit Pastorem, qui pulchrè exprimebat & conseruabat formam omnis illius virtutis. Qui cum sedem

sedem ascendisset, humili & lugubri veste nos statim exiit, & dolorem extinxit. beati autem Meletij magis renouabat memoriam: & dolor quidem flaccescebat, amor vero accendebatur vehementius, & omnino sublata fuit animi aegritudo. Quamquam in amissione eorum, qui sunt charissimi, non ita solet euenire. Sed quando quis filium charissimum, vel etiam reuerendum maritum amiserit mulier, quandiu quidem eius feruentem conseruat memoriam, vehementior luctus alitur in animo. Quando vero succedens tempus luctum emollierit, simul cum vehementia doloris extincta est etiam, quae vigeat, memoria. In hoc autem beato Meletio accidit contrarium. Nam animi quidem aegritudo fuit omnino eiecta, recordatio vero non simul abiit cum dolore, sed aucta est vehementius. Testes autem estis vos, qui post tantum tempus, non secus ac apes fauum, circumuolatis corpus beati Meletij. Causa vero erat, non a natura ortus in illum amor, sed discretionis rectae ratiocinatio. Propterea non fuit morte extincta sancti Meletij memoria, tempore non emarcuit: sed augetur & maius accipit incrementum, non eorum solum, qui viderunt, sed etiam eorum, qui non viderunt. Est enim hoc quoque admirabile, quod qui fuerunt illius vite tempore iuniores, ij quoque accenduntur ad idem desiderium. Atque vos quidem senes in hoc solo superatis eos, qui non viderunt, quod cum eo versati estis, & fructum percepistis sanctae eius consuetudinis. Qui autem non viderunt, vos superant, quod cum virum non adspexerint, ostendunt in ipsum non minus desiderium.

Studium & amor Antiochenorum in defunctum Meletium.

Oremus itaque omnes, tam magistratus quam priuati, tam mulieres quam viri, tam senes quam iuuenes, tam serui quam liberi, hunc beatum Meletium harum precum socium accipientes, (est enim ei nunc maior fiducia, & amor in vos feruentior) vt haec nobis augeatur charitas, & nos omnes dignemur, quomodo hic sumus prope arcam, ita illie quoque posse esse prope beatum & aeternum eius tabernaculum, & consequi bona aeterna, quae sunt ei reposita. Quae detur nobis omnibus consequi, gratia & clementia Domini nostri Iesu Christi: Cui gloria & potentia simul cum sancto & viuifico spiritu, nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

NICEPHORI BEATISSIMI PHILOSOPHI ET ORATORIS, ORATIO FVNEBRIS, SEV VITA EN-

comio contexta, magni inter Dei Pontifices & admirabilis inter Patriarchas, Antonij. Habetur in Metaphraste.

12. FEBRVA.

Ieri ergo non poterat, vt eorum, qui in fide prius praecleari extiterunt, non rursus tempus, etiam si videretur conuenisse, foetus similes afferret: & per extremum partum, rebus ipsis & factis, praecedentium fructuum comprobaret admirabilitatem. Cum enim fictor ab initio humanam fabricatus esset naturam, & bonorum seminum ei indidisset materiam, non sicut, vt ea cum tempore consensceret, sed vt in dies repubesceret, & ferret foetus germanos praecedentibus, supernae cognationis minime adulteratam nobilitatem in se ferentes. Virtus enim non accipit dimensionem ex eo, quod est tempore posterius aut prius: sed ex pura & incorrupta mente eorum, qui se recte gerunt: quomodo is, qui nunc oratione laudandus est propositus, qui quotidianis accessionibus ascendit totas scalas virtutum, & peruenit ad summum.

Sed oportet huic, qui per totam vitam in virtute se exercuit, eos, qui per totam vitam in dicendi facultate studium posuerunt, contexere coronam: qui quidem sunt lingua boni & potentes: & admirari res praecclare & recte ab eo gestas: me autem silentio longo os meum comprimere, & linguam vinculo continere: & dum alij oratoris officio fungerentur, me in numerum referri auditorum: & eorum quidem reuoluere memoriam, quorum inspectio & experientia, non longo abhinc tempore, poterat esse magistra, vt veritati possem verum & firmum ferre testimonium: eorum vero, quae ignoran-

tur, narratione per orationem percipere cognitionem. Non autem lingua inerudita, & ægritudinis animi nube confusa mente, aggredi tantæ rei magnitudinem, timentem periculum, quod imminet ijs, qui fascipiunt ea, quæ sunt supra vires. Natura enim ita est comparatum, vt verba res non possint assequi. Hic autem nunc, vbi & longissimum tempus dimensum est virtutem, & floridissimum pratum imitantur rectè facta, cum omnia tractare nulla possint ratione, meritò refugiunt. Neque enim suum ingenium, nec rerum ignorantes magnitudinem, sperantes tamen se potius aliquid accepturos, quàm daturos, existimant se virtutum magnitudinem esse suam celaturos, imbecillitatem, neminem enim iudicare orationes, stupefactum rerum admiratione. Quamobrem sperant fore, vt simul & lateant, & prædicentur, dum propter horum connexionem habentur in admiratione. Sed quoniam mentis, quæ inter omnes principum obtinet, vincit sententia, quæ post exequias censet iusta patri esse tribuenda, eius in dicendo gratiæ vniversum permittentes, (quæ, etsi necesse sit, ad nõ assequi, omninò quod deficit, adiciet, vel potius orationi integram præbebit correctionem) accedimus ad narrationem, veluti quoddam fundamentum patriam primo loco ponentes.

Sed patriæ & Maiorum nollem facere mentionem: quoniam nec aliquid eorum, quæ ad carnem pertinent, cælesti illi & carnis propemodum experti, & qui solam noverat patriam supernam ciuitatem, in quam ciues adsciscuntur, qui sunt virtutis operatores, scimus fuisse proprium. Sed quoniam eum, qui propter nos massæ nostræ assumptione factus est sicut nos, vniversi opificem videmus & Dominum, admisisse patriam & Maiores, & humilis Berhleem magnitudinem omni lingua prædicari, nec in sancto quoquæ Pontifice fas esse statui prætermittere: sed in eo potius iucundè immortalari, reddendo quodammodo gratiam alimentorum. Sed in alijs quidem fortasse, patria & genus proposita, laudem ex arte afferunt: in eo autem, de quo in præsentia agimus, partus potius ijs, ex quibus ortus est, donat gloriam immortalem, infernè remittens splendorem, similiter solarium radiorum reuerberationibus. Patria ergò, quæ sit vna, non potest inueniri. Nam Asia quidem & Europa gloriam inter se partitur: hæc quidem propter Thraciam, illa verò propter Phrygiam, eius ortum sibi vendicantes. Cum res autem sit inter eos controuersa, apparet alia tertia patria, nempe regina vrbium, quæ etiam eum aluit, vnis suis amplectens, ex quo ferè à puerilibus fascijs eum euolui contigit, vt qui ei postea futurus esset decus & ornamentum. Et hæc quidem, vtpotè caput, ei facile & prompto animo cedit, sperans fore vt fruatur gloria. Asia verò agrè fert quidem, sed non vsque ad immoderatam fertur contentionem: se reginæ autem submittens, & Maiorum eius contenta gloria, à quibus sunt huic fontes generationis: quos genus ducentes ex Phrygia, propter munera imperatoria, quæ obierunt in exercitu Imperatoris, habuit regina vrbium habitatores, animo quidem fortes, fortes autem corpore, & eius, qui ex ipsis erat gignendus, priùs in se describentes fortitudinem contra vitia & constantiam.

A quibus ortus huius pater, ab ipsis parentibus ab ineunte ætate, tanquàm Samuel, & habitu Dei forti dedicatur, & re ipsa: & ad generis successionem lege matrimonij coniungitur mulieri, honestæ quidem animo, honestæ verò omnibus moribus, & corporis specie non afferente dedecus nobilitati animæ: & quæ, vt semel dicam, animi & corporis dotibus, marito qui erat in vtrisque insignis, nulla in re erat inferior. sed erat biga insignis, biga veneranda, biga, quæ beata censebatur: coniugium, quod multorum oculos conuertebat ad admirationem: parùm quidem carni, plurimùm autem Deo viuens, & ijs, quæ verè ad Deum ferunt, factis & rectis actionibus: pro quibus & per quæ, tanquàm aliquod præmium virtutis, dignati sunt sacrum fructum producere. Qui in materna quadam possessione, quæ non multùm aberat à ciuitate, in qua habitabant, vrbanos tumultus, & Iconomachorum, quæ tunc vigeat, rabiem declinantes, in lucem editus, magis pietate alebatur quàm lacte. Cum autè iam incepisset balbutire, parentibus iucundam exhibuit admirationem. Balbutienti enim linguæ nihil ferè aliud præbebat loquendum, nisi quæcunque erant mystici nostri cultûs, quantum à molli & tenera pueri natura potest exprimi & è labijs progredi: & hoc paulatim crescens cum augmento corporis, simul etiam crescentem habebat admirationem: & quicunque id videbat, erat propheta futuri.

Cum ad quintum autem annum peruenisset, literarum figuras doctus à sancto spiritu,

Verba res
assequi non
possunt.

Patria S.
Antonij
episcopi.

1. Reg. 2.
Parentum
eius enco-
mion.

Nota tan-
tillæ ætatis
mores mi-
rabiles.

ritu, (neq; enim venire ad ludimagistrum, puerorum irrisiones & alias pueriles ineptias declinans, in animum induxit) omnes sacras orationes, maximè quæ non mysticè ac secretò prolata, sacrifici voce perueniunt ad aures eorum, qui inicianur, ingeniosè memoriter pronuncians, deceterò etiam res ipsas imitabatur ac repræsentalbar: panem proponens, & manu tenens thuribulum: perindè ac si non sustineret sacra anima, quo minùs etiam in imperfecta ætate operaretur res diuinas, & ante tempus perfectionis eà, quæ ad perfectionè pertinent, inchoaret: & sacrosancto puero pro quouis ludo erat opus & studium, parùm quidem matrem comitanti, magna autem ex parte in his seorsum occupato. Postquam verò illa ad beatam, & quæ nunquam senescit, migravit hereditatem, cum patre versabatur tunc, se exercens in sacris discendis psalmis. Ingenij autem felicitate, intelligentiam quidem quàm pro ætate maiorem, maturiorem autem, quàm pro tempore ætatis, dabat spectandam staturam corporis: mentem verò eius, quod est bonum & honestum, capaciorem, quàm quantum consentaneum esset, vtrunque admittere dimensionem temporis.

Vide quid
sentiat de
monacha-
tu.

Hinc cum ad annum peruenisset duodecimam, ad res diligentius considerandas se applicans, (ò mentem stabilem, ò bonum propositum) genus vitæ discruit & elegit: alijsq; reiectis, ad monasticam intuens, flagrabat cupiditate. Rerum enim principia à sine dijudicata, præbentur electionem eius, quod est melius. Non enim quod proportionem ætati responderet, procedens habuit iudicium: sed in iuuenili corpore canam ostendebat intelligentiam, per ea, quæ operabatur, suam cum eo, quod est bonum & honestum, indicans coniunctionem: & ijs, ad quæ se extendebat, significabat incorruptæ mentis stabilitatem: & gloriam quidem despiciens, respiciens autem quidquid non fert ad Deum, elegit eam, quæ fert ad ipsum, a speram quidem, sed quæstuosam viam, & quæ sola potest bonos mercatores transmittere ad illam verè preciosam margaritam. Sciebat enim diuino amore prius capta anima, ad id solum, quod desideratur, omnino contendere, & omnia nihil ducere, quæ nihil faciunt ad id, quod quæritur. Quod enim toto animo electum est ad acquisitionem, est firmum ac stabile: Quod autem est firmiter acquisitum, promptum est ad conseruandum. Qui enim semel fuerat incitatus ad id, quod est honestum, tanquam ab aliquo carcere à virtute parentum, perpetuo ferebatur impetu, Deum quærens, & ad ipsum contendens.

Fit mona-
chus.

Dehinc deducitur ad virum sanctum, qui præerat sacro monasterio, & erat insignis virtute: cui magnam acquirebat gloriam actio & contemplatio, quæ corporis & animæ motus disperiebant. Qui cum eum statim sibi coniunxisset, & vt, quæ esse potest in iuene, virtutem prævideret, eum traduxit ad suum habitum & amicum: tanquam quadam tabula ei suis propositis virtutibus, eumq; suo exemplo informans, facto potius quàm sermone fuit ei doctor bonarum disciplinarum. A quo exercitatus in orbe disciplinarum, attraxit dulce fluentum diuinarum scripturarum, externæ ebrietatis crapulam repellens illo institutore, & deceterò nunquam conuersus, ad mouet manum aratro exercitationis, profundos profcindens sulcos virtutis, & ad fructus ferendos rectè preparans. Et noctes quidem habebant linguam, precibus & hymnis vacantem, & diuinarum rerum meditationi: dies autem manus vehementer inseruientes ijs, qui simul cum eo exercebantur. Apertè enim sciebat, quòd alij labores magnum quidem, (quidni enim?) sed non tantum, lucrum præbent. Qui autem conferuntur ad proximo deseruendum, multiplicem fructum ferentes, quod à Deo datum est vnicuique talentum, multiplicant: cuius summa est charitas, quæ est fons bonorum: à quo qui sordes abstergit riuus profluens, splendor splendè Deo sistit, id quod est ad eius imaginem, diuina imitatione per commiserationem describens indelebile. Optimè enim apud se & sapientissimè diuidens, hanc charitatem per totam vitam adhibuit sollicitam: per quam anima à sensilibus euolans, reuertitur ad primam dignitatem.

Et alienus
à vana glo-
ria.

Hanc firmam posuit basim. Super eam domus virtutis stabile & firmum iecit fundamentum. Per eam neque vanæ gloriæ admisit vestigium. Sui enim ipsius amorem solet hoc vitium consequi. Nam quod tenetur sui ipsius amore, omnino etiam tenetur gloriæ cupiditate. Sui autem amore non tenetur, qui fratres diligit. Est ergò vitio superius, quod seruit per charitatem, & in seruitutem redigit feras, quæ intus sunt, bestias, animi, inquam, perturbationum furiosos impetus: neque vlli iræ dedit aditum, vt qui tanquam freno aliquo eam repelleret, & pulchrè veheretur & ferretur ad virtutem.

Ab ira.

Neque

Neque omninò aliquid indulfit cupiditati, à proximi & rei creatæ charitate traducens ad effectorem, quod quidem est vltimum expetendorum, & primum desiderandorum. Per hanc, minimè adulteratam conseruabat liberalitatem, ab ineunte ætate repellens contrariam eius affectionem: & cum ab ea conciliatam secum habitatem acquisisset commiserationem, Dei omninò factus est. Sic ergò se rectè gerens ab ineunte ætate, erat in ore omnium, & conuertebat ad se omnium oculos.

A cupidi-
tate.

Iam autem in genis florente lanugine & coronante vultum plenum gratia, quæ in agendo versatur, philosophiæ pratum in eo simul pulchrè florebat. & in corde disponens ascensiones, perfectiore consilio perfectiora aggrediebatur opera. Consultabat verò, non diuina Musa, non Demosthenis vtens vehementia: sed diuina quadam prudentia & hominem superabat, & vbiqùe inueniebat magnam possessionem, rem, inquam, diuinam, nempe quæ deos facit charitatem, vel potius quam habebat proferens, ad scopum ferebatur, negotiali Hermogenis arte nihil indigens. Per hanc ei aderat morum lenitas & moderatio, grauitas, mansuetudo, simplicitas, suauitas, serpentis prudentia temperata columbæ synceritate. Hinc etiam fiebat, vt sciret mensuram sermonis & silentij, & motum manûs, & gressum pedis, & gustus camum, & terminum visûs, & amissim odoratus, & cautionem auditûs: vt in pura & secundum naturam specula maneret anima, & non mors, nempe is, qui suo vtitur arbitrio, per fenestras ad ipsam latenter ascenderet, vt est in prouerbio. Et decæterò vnum erat ei studium, vt carnem efficeret seruire spiritui, & venari feras cogitationum, & antra repurgare, inuestigantibus mentis notionibus, sobrijs & vigilantibus veluti canibus, mentis celeribus ad meliora motionibus.

Quamobrem nihil magnum existimabat eorum, quæ annunt ad interitum, & quibus innatum est, vt tempore diffluant: non gloriam, non diuitias, non ipsam, quæ est in dicendo, sapientiam: sed vnicas habebat diuitias, nempe virtutem & veram cognitionem, quam re ipsa conciliare solùm scit philosophia. Sciebat enim, quòd etiam si philosophia sit eorum, quæ sunt, cognitio, actio tamen est ascensus veræ contemplationis: Ex contemplatione autem, eorum, quæ sunt, exquisita consideratio. Actione ergò videtur veram acquirere philosophiam. Talis erat quidem nouus Ioseph, regula temperantia: qui aduersus vitia & demones clara erexit trophæa: & fuit quidem ipse præclarus, multos autem præclariores reddidit suo exemplo. Quid mihi Socraticæ ad hæc admonitiones, aut leges Platonicæ, aut vniuersa virtus gentilium, quæ ficta specie exercetur? Quis Solon legum decretis, vt hic monitis actiua philosophia, quæ re ipsa & factis loquantur, deduxit homines ad meliora studia? Quis Epimenides in rebus diuinis adeò sapiens, vitæ diuinæ multis fuit occasio? Per quem fuerunt quidem morte affecta vitia: purgata autem fuit anima & corpus: resplenduitque vita quieta & remota à negocijs: in quo & iræ fabricabatur camus, & frenum linguæ, & partium animæ exercebatur concentus. Ex quibus, & per quæ, pulchrè efficiebatur vnum genus, quod anti- quæ pulchritudinis diuinos emittebat splendores.

Res fluxas
& caducas
aspernatur.

Cum autem præcedente tempore ad virilem peruenisset ætatem, & virilius actiuam exerceret philosophiam, lætus eius præceptor propter incorpoream vitam in viri corpore, & tanquam propria glorians, eum ducit ad illum, qui tunc tenebat clauum Pontificalem ciuitatis regiæ, vt initiaretur chrismate presbyterij. Qui non solùm per gradus intermedios eum deduxit ad indumentum sacerdotij, sed illius testimonio eum etiam ordinauit, vt præfesset monasterio: & decæterò nouo Mosis traditur populi rector, vt qui parua philosophia collegerit multam pulchrè pascendi peritiam. Virtutis enim statuebat perfectionem non solùm in eo esse sitam, vt ipse se rectè gereret: sed vt etiam ex quadam redundantia esset omnibus regula. Non sunt enim tam sonore tubæ eo tempore, quo stat instructa acies, ad milites ad pugnam excitandos, vt virtutis sudores eos, qui sunt subiecti, excitant ad acie decernendum aduersus inimicos, qui percipiuntur intelligentia. & quomodo dux exercitûs aduersus hostes omnem mouet aciem, quando ipse pugnam inceperit, factis suos excitans ad virtutem: ita etiam, qui sunt exercitûs duces aduersus vitia, cum fuerint redimiti præclaris coronis victoriæ, efficiuntur omnibus efficax admonitio.

Initiatur
chrismate
presbyterij.

Hinc erat ei perpetua propemodum inedia, & vigilia, & quæ nunquam intermitte- batur precatio: ex quibus & per quæ erat corporis maceratio, & in carne vita carnis expers, citia.

Eccè viri
sancti pijs
sima exers
citia.

expers & tranquillitas cogitationum. Hinc eorum, quæ oportebat, erat sincera disceptatio & iudicium, & omnium simul voluptatum contemptio, & hyemis ac æstatis tempore corpus suum vna amicare tunica, humidque cubatio, & mensa nullo apparatu instructa, vt quæ pane & oleribus exciperet exercitorem: non vt multis, ad aliquot annos, sed à teneris vnguiculis, à prima ineunte ætate perducta vsque ad vltimam & fenilem. Hinc erat austeritas temperata suauitate, & lenitate asperitas: vt neq; reprehensio esset inutilis propter austeritatem, neque disciplina non pateret aditus propter asperitatem: aded vt esset quidam per omnia bonorum concentus admirabilis. Licetq; videre (illic enim mea versatur cogitatio) tempore diuini mysterij stantem sacrificum ante ordinem monasticum, non secus atque Samuelem illum scribit oratio: totumq; Deo affixum & tribunali, & cum Deo versantem immaculatis mentis applicationibus, & diuinis contemplationibus effectum totum diuinum, & pulchra mutatum alteratione. Mihi verò videntur diuinæ quoque virtutes eum circumstiteri & ei ministrare, ô diuinum sacrificium. ô perfectum efficiens mysterium. ô vita, quæ ab eo degubatur, qui in corpore erat tanquam incorporeus.

Hæc videns eius pater secundum carnem, desiderauit mutare vitæ habitum, & indumentum induere monasticum. Nam quod ad virtutis rationem attinet, ei ferè nihil deerat, vt cuius à meliori institutione tota vita penderet. Idque non per aliam manum, sed per illam sacram manum, cuius ipse fuerat agricola, hanc quoq; gratiam cupiebat accipere. Pro omnibus alimentis postulabat, vt filij manu initiaretur, & suam viuendi formam mutaret. Regenerat ergò eum, qui genuerat: & ei, qui ortus corporis fontem præbuerat, animæ filius puram efficit regenerationem. & cum aliquot annos fortiter iugum traxisset monasticum, plenum dierum, plenum virtutum, plenum gratiarum, tanquam maturum aliquem fructum, in cælestia horrea, cum aduenisset tempus, cum bona spe transmittit, laborum dignas coronas accepturum. Atque sic quidem admirabiliter res eius se habebant. Neque enim fieri potest, vt omnia describat oratio.

Oblatum autem tempus tanquam lucrum accipiens, misericordis animi, quod iam diu antè conceperat, fontes aperuit, & riuos emisit misericordiæ, soluentes squalorem pauperum: expromens quidem, si quid redundabat, ad illorum vsum: expromens autem multa quoque ex necessarijs. Non enim in ijs, quæ redundant, imperiendis, sed in ijs etiam, quæ defunt, ille veram statuebat misericordiam. & communis simul proposita erat vtilitas diuitibus & pauperibus: his quidem soluens inopiam: illos autem eripiens ab inuidia, quæ est reposita ijs qui nulla mouentur misericordia, communis benefactor, communis curator magistratibus & priuatis, omnium mentes suo exemplo transformans & componens ad meliora. parum quidem verbis, factis verò plurimum prouocans ad virtutem. Vnde etiam erat reuerendus magistratibus, reuerendus ijs, qui erant in dignitatibus, atque ipsis aded Imperatoribus: recteq; ei procedebat vniuersum opus administrationis, nemine repugnante. Ex his autem non erat incredibile, quòd Deus ad communem vtilitatem multa quoque per ipsum fecit admirabilia, etiam si quantum per virtutem erat potens facere miracula, tantum vt ea celaret & tegeret, non nunquam cum fecisset, ænigmatibus & vmbis assequeretur. Sed quod ad multorum venit cognitionem, & factum esse creditur, per se qui tentabit oratio.

Nolebat vna ciuitate, etsi sit tam magna, suam circumscribi commiserationem: sed ad quantam Sol aspicit, eam contendebat extendere. Hinc manus scatenis misericordia participes erant Scythæ & Thraces, & cum alijs Mysi quoque, qui sunt in Asia. Quinetiam cum ad eos, qui exercebantur in Olympo, quibus studium erat se fortiter gerere aduersus vitia & dæmones, aliquando transisset, & quidquid auri habebat in manibus, in vsum eorum consumpsisset, reuersus est ad ciuitatem, apud se agitans & vndique considerans, vndenam rursus vectigal compararet pauperibus. Sed non fuit eum Deus diu esse anxio animo. Rem autem facit, vt solet, admirabilem, & cum liberat à solitudine. Quidam enim ignotus, simulatque ingressus est ciuitatem, siue homo, siue angelus, qui formam hominis susceperat, transenti per porticum ex quodam angiportu accedens, ei tradit auri manipulum: & cum dixisset, Accipe, quod infumas in vsum eorum, quorum curam geris, dicto citius euolauit & recessit. & manus quidem habebat aurum, oculi autem non poterant assequi eum, qui præbuerat. Hoc est non leue signum illius cum Deo coniunctionis: hoc est non leue indicium illius magni & excelsi

Eccî. 46.

Pater eius
vitam com
plectitur
monasticâ.Benignitas
Antonij in
egenos.

excessi animi: hoc Abrahamæ benedictionis habuit multiplicationem, quod fuit hospitali dexteræ veluti quædam sementis. Propter hæc bona magnus rectè se gessit Antonius. Hæc manus pauperum amanti, nè suppeditans egeret, fuit occasio. Cum qua re Croesi quidem illius Lydi felicitas, & aurei lateres, neque fabula Midæ potest conferri. Eum autem, cum in his esset, adspiciebat ciuitas, & virtutum non celabat magnitudinem, neque egregia facta terræ mandabat: fama verò excipiebat: & licet non adesset, eum omnibus ipsis factis ostendebat: & propemodum responsa ab ore omnium excidentia, futurum tanquam præsens prædicabant. Hæc canebantur in multis ciuitatibus, canebantur in agris, dicebantur in montibus, in antris, in gentibus. Per omnes enim peruadebat miraculum, & erat communis orbis terræ narratio. Hæc Ecclesiæ Christi sponsæ mouebant amorem, ardebatque sitiens eum, quem diligebat: & quærebat tempus coniunctionis, & præuidens tempus desponsionis, spe dulci iucundè ducebatur. Sciebat enim fore, ut præcedentis sponsi dignitate minimè videtur: sed cum transmiserit sacrosanctum virum, qui ab infantia ad Deum vocabatur, eum, inquam, qui ex corona nominatus fuit Stephanus, ei, qui ex fascijs est sacrosanctus, sacrosanctè coniungatur, qui ex illius priuatione ab ea acceptum mœrorem soluet.

Gen. 12.

Fama virtutum eius ubiq; celebratur.

Cum itaque aduenisset tempus, quo hæc fieri oportebat, suffragia vniuersi cœtus Pontificum & sacerdotum, & eorum, qui vitam agebant monasticam, & ipsius quoque Senatûs, ad dignum sponsæ Christi ecclesiæ sponsum ferebantur. Hoc quoque magnus videns Imperator, in omnem partem circumferens oculos cogitationis, semper curam gerens eius, quod vrgebat, ut qui pulchrè sciret metiri præteritum, & id, quod adest, considerare, & per vtrunque de futuro certam facere coniecturam, confirmauit electionem: vel potius Deus per ipsum obsignauit vniuersum: & tanquam quempiam victoriam consecutum athletam transmittens ad Olympiam, euehit ad sedem Pontificalem, maiora habiturum certamina & coronas præclariores. Et deinceps habebat sponsa Christi eum, qui rectè tenebat leges sacerdotij, & viuere spei indigentium, & abundè effundebat misericordiam, & erat manibus pauperum propositus: qui in rebus diuinis initiabat, & ijs, qui initiabantur, exemplar virtutis, imaginem fortitudinis, simulacrum temperantiæ, & iustitiæ ostendebat regulam: qui vitam magis, quam linguam, proferebat magistrum.

Eligitur in Episcopum.

Sed non fuit contentus ijs, quæ præcesserunt: non ad relaxationes adspexit, ut alius alius: neque pepercit senectuti: sed sudores succedebant sudoribus, & labores laboribus, & sanctis curis curæ magis sanctæ: & perindè ac alatus quispiam, virtute sancti spiritûs, in senili corpore assumit vigentem animi alacritatem, & obit omnes Christi ecclesias, tum precibus Deum placans, tum eas, quæ tempore laborauerant & malè erant affectæ, pro viribus recreans: eosq; qui è suggestu in inopiam deciderant, copiosis succurrens suppeditationibus, & quotidianis prouentibus distribuens eleemosynam innumerabilibus pauperibus. Quamobrem & qui laborabat inopia, latum diem agebat, & hospes obliuiscitur patriæ, & orphanus non lachrymabatur, & viduitatis ferream fornacem extinguebat vidua. Quis tantam curam gessit iustitiæ? Quis iniuria affectis magis fuit salutaris? Quis eorum, qui iniuriam faciebant, sic propulsauit impetus? Quis lites composuit? Quis nimis erectum detraxit supercilium? Quis superbum & arrogantem animum traduxit ad moderationem? Omnia & per omnia ipse suo exemplo complanabat, salutare medicamentum effectus morbis animæ. Sed quis ex pauperibus, cum adpersisset lachrymis forum iudiciale, ut ius suum obtineret, cum paupertate abijt, deflens quod ius suum non posset assequi? Quænam autem vidua, quis orphanus, si venissent in ipsius conspectum, aut ipsam postea defleuit orbitatem, aut non leuatus fuit calamitate? Omnibus aderat sua prouidentia, malum, quod vniuique afferebat molestiam, suis auferens beneficijs, verbis consolans, auro opem ferens, tegens vestibus. Videbant etiam quædam supra rationem in ipso conuenire, quæ secundum naturam non conueniunt: austeritatem & suauitatem, humilitatem & grauitatem, seueritatem & lenitatem. Quorum alia quidem applicabat ijs, quibus vis afferebatur: alia autem ijs, qui vim afferebant: & alia quidem erant medicamenta, quæ superbiam & fastum detrahebant eorum, qui aduersus proximū attollebant supercilium: alia autem recreabant id, quod erat afflictum.

Obit omnes ecclesias.

Eius eximie virtutes.

His ecclesiæ cœtus traducebatur ad meliora, Deusque propitius, & magnus Imperator

rator gaudens delectabatur. Incorrupti verò animi videns in suffragio iudicium, quod in rebus ipsis falli non posset, cum per ipsum statuisset vetus Ecclesiæ vlcus seu schisma ad cicatricem deducere, in vnum cogit Orientalia & Occidentalia: & cum philosophiæ florem arte dicendi temperasset, linguam profert salutem, & iusta persuasione, læto vultu & ridentibus oculis soluit offensiones, & re ipsa ostendit, quantum interfit inter Regem in doctrina educatum, & potestatem, quæ eius non est particeps: tunc maxime temperans viuentem Ecclesiæ craterem in Pontifice, qui mensam proposuit, actiua philosophiæ bonis lautam & refertam, decebatque & Imperatoris Philosophi, & Pontificis in agendo industrij illud magnum & admirabile opus esse & studium, per quæ est incorruptum iudicium, & tribunal muneribus impollutum, & continuorum iudiciorum sapiens excogitatio: per quæ & liberè loquitur & sic se gerit iustitia, & locum non inuenit aduersaria: per quæ & reprimi poterant orphanorum lachrymæ, gemitusque viduarum, omnisque malignæ & dolosæ machinationis nodi dissolui, & dux exercitus imperium accipere, præmium virtutis, & è turpi lucro manum præbere mundam communia & publica, & diues non sustinere bonorum publicationem, & pauper nulla affici contumelia, & agricola sulcos iucundè profcindere, non timens vectigalium exolutionem agri, cuius fructus non percepit. Horum manus in cælum extensa, & riuilachrymarum emissi ex oculis, Deum iam olim placauerunt, & quam, qui eis erant subiecti, iustam iram in se suis peccatis prouocauerant, eam lachrymarum fluentis (O benignam & clementem mentem) sedatam immutârunt, & lachrymas omnium repræserunt, suis misericordiæ lachrymis, & sua in eos, qui erant eiusdem generis, misericordia, è superis diuinam attraxerunt misericordiam, & terræ faciem, quæ squalore & siccitate interibat, diuinas miserationes coegerunt renouare.

Imperator
à puero iu-
stitiæ nu-
tritius,

Hæc sunt philosophicæ mentis facta præclara, quæ sunt germana factis Moysi & Aaronis, conferenda cum factis Eliæ & Elifai, similia factis Davidis & Samuelis. Magnum illius virtutis indicium, quod tunc curam sustineret pontificalem, quando Imperator à pueris lautè nutritus iustitiæ, non se dans voluptatibus, non recusans labores, quorum fructus synceram afferunt voluptatem: sed se doctrinæ dedicans & eloquentiæ, philosophiam magis quam alta bona, vt quæ propter ipsam conferantur, eligendâ esse ducens, concionantem mouebat linguam, quæ profundebat verba melle suauiora, similia verbis Solomonis, conferenda cum Davidis: quo tempore magis apponebat mensam verborum quam ciborum, & dogmatum, tanquam ex fonte aliquo, fluentum copiosè emittebat, & scripturæ profunditatis citra offensionem latens sensus ab eo inuestigabatur, & vniuersus bonorum chorus poterat loqui liberè.

S. Antonius
etiam senex
negligit cor-
poris curâ.

Cum in his esset homo Dei, & florentem doctrinam videret cum virtutibus in Imperatoris anima, quæ iuuenili utebatur corpore, & vestigia antiquæ felicitatis, & vniuersum alium consequentem statum tam ciuilem quam œconomicum, & quæcunq; de iudicio rerum habita oratio, morum tribuit disciplinæ, gaudio totus diffundebatur, & Deum laudabat, rem eam ducens esse occasionem gratiarum actionis, & dicens se ab Imperatore lubenter superari: qui etsi mundanis obruatur sollicitudinibus, accuratiùs tamen res assequitur, quam ijs, qui in spiritalibus rebus consenuerunt, tum ingenij felicitate, tum dicendi facultate: & cum alijs, ea quoque apprimè sciat, quæ pertinent ad animam, tanquam qui non solum corporibus, sed etiam animis imperet solertia ingenij & mentis acuminè. Vnde etiam tanquam sui pudore affectus vir ille admirabilis, omnem suam curam despiciebat in ætate illa senili, corpus omninò negligens & ea, quibus sciebat id recreari, & quæ ad opem ferendam animæ in certaminibus virtutis, corpus minimè læderent.

Quamobrem in longa inedia, & vincendo dolores corporis, suscipiebat labores, qui vires corporis superabant, quod quidem est naturæ inimicum, & quod auersatur ars medicinæ: etsi esset eius corpus calidius temperatione, & significaret non esse ei aptum, quod deficit. Nè videretur tamen esse remotus à natura hominum, quid sit? Anima nonnunquam veluti in se contracta, & ad Deum excedens, vi naturæ, veluti consultò procurans corpori relaxationem, parùm remittebat laborum tenorem perpetuum. Hoc autem ijs quidem, qui rectè nolebant intueri, esse visum est ostentatio: ijs verò, qui erant recti corde, & non tardi ad adspiciendum vetera patrum exempla, virtus & summum virtutum, & re vera ad Deum excessus & emigratio. Talis cursus, talis vita,
talia

ralia eius rectè facta. In necessitatibus tolerantia, in fortunæ casibus magnus & excelsus animus, in laboribus perpetua constantia, in arumnis fortitudo, in laboribus, pro virtute, animi alacritas, in imbecillitatibus robur, in morbis, minimè omninò cedere & consumi.

Catalogus
virtutum
eius.

Sed venit morbus vltimus, & aderat excessus, & quæ ad excessum pertinent: & humana arguebatur imbecillitas, intima penetrante febre & depascente humorem naturalem, & dissolvente vires illas adamantinas. Ille autem benigno adspectu, omnes prosequens benedictionibus, vltimam dedit salutem: & cum lingua esset impotens, sacra manus obsignauit eas, quæ dici non poterant, benedictiones. Deusque eum vocabat ad supernum tabernaculum, & chorus angelorum cum quærebat, qui ipsum in terra rectè est imitatus: à venerandoq; & sacro corpore diuina separata anima vesperè, cum accenduntur lucernæ, cū lampade virginitalis plena oleo, sublatus fuit ad magnam lucem. Nox deindè est consecuta, & fit miraculum, quod potest conferri cum ijs, quæ vnquam fuerunt, miraculis, quod publicabat illius germanam ad Deum fiduciam, & apertè describens magnitudinem virtutis. Nam cum consuetum signum ex alto Patriarchæ decessum, circa magnum templum ciuitati significasset, mulier pauperula, quæ per manum beneficio afficientem sibi quotidianum parabat alimentum, cum ex vehemēti lapsu crus haberet fractum, in tugurio facto ex foeno & palea iacens immobilis, audita causa eius, quod significabatur, tristi nuncio repentè voce priuata, ad apoplexiam tendebat & paralysem. Cum autem parum respirasset & ad se redisset, fleuit & eulauit miserabiliter: & lamentari incipiens, tragicè deplorabat calamitatem, appellans benefactorem, seruatorem, nutrimentum esurientium, nudorum tegumentum, opes indigentium, dicens: O duram & immanem hanc noctem, in qua extincta fuit benigna lux pauperum. Ô tristem noctem, quæ obscuras offudit tenebras oculis pauperum. O Eua prima parens, & inobedientia, & inuidia, & serpens, & mors, humanæ naturæ poenæ inuitabiles. O simul mecum nutrita paupertas, quæ perpetuò affides & acerbè inuadis, non habes ergò amplius venerandam & sacram manum, quæ tuam à nobis expellat deformem feritatem. Securè deinceps inuade, insulta iacentibus: cum corporis confractio spes quoquè est confracta vitæ, periit pauperum viaticum. O quam Erinnyas meas pedum plantas mutilauit, vt nec funus quidem, quod effertur, possim consequi eius, qui multos extraxit à sepulcro molestiarum?

Excedit è
corpore vir
sanctus,

Mulier ca-
lamitosa ei-
us obitum
validè de-
plorat.

Cum hæc & plura alia, vt est verisimile, deslendo diceret muliercula, & acerbis perfunderetur lachrymis, molestiaque & doloribus ei vires defecissent, somno opprimitur, & dulci somnio videt accedentem Patriarcham, manu signum crucis in eius fractura effingentem, & dicentem: Iam es curata, & citra impedimentum tibi licet ingredi: & euauisse protinùs ab oculis, somniū autem fuit res ipsa, & quæ fuit in somnis visio, est veritas. Nam cum à somno esset experrecta, et si dolores ei amplius nullam afferrent molestiam, rei tam admirabili & tam præter opinionem non poterat credere mulier, sed putabat se adhuc ali somnio. Sed cum perfectiùs excitata sustulisset dubitationem, lata exiit, gratias agentibus vocibus narrans miraculum, & salutem sibi datam publicè celebrans. Alia quoquè mulier, quæ laborabat diuturna plaga oculi morbi, non secus atquè illa quæ laborabat profluuiio sanguinis, tactu loculi suffuratur salutem, & liberationem à longo tormento inuenit breui momento temporis. Quis Aesculapius, quis Chiron tale temperauit medicamentum? Quanam medendi disciplina potest inueniri huiusmodi genus curationis?

Curatur à
S. Antonio
per visum.

Matth. 9.
Nota effi-
caciæ locu-
culi.

Sed venerandum quidem & sacrum corpus, cum multorum manus vix tandè effugisset, alias aliundè partem aliquam festinantes accipere: (consuebat enim vndique multitudo, omne genus, omnis ætas, vtpotè quòd cum appropinquarent exequiæ, imbecilli plurimi violento impetu studerent rapere aliquam partem, & salutis animæ sibi aliquod auferre viaticum) robore tamen & studio eorum, quibus sapienti consilio impositum fuerat, vt hæc reprimerent, postquam mandatum est sepulcro, & natura terre soluit debitum, & lutum datum est pulueri, ne sic quidem fuit sigulus lutum inhonoratum, sed etiam conditum sepulcro, honorat miraculo. Quidam enim ex ijs, qui præerant texendæ lanæ sericæ Imperatoris, correptus morbo lateris, cum vidisset præcisam sibi omnem spem salutis, & medicum dies numerantem, & horas obseruantem, & tempus curiosè inquirentem, & his tempus terentem: vxorem autem & liberos eum

Morbidus
sanatur
oleo.

ultimis adspargentes lachrymis, & dolorem grauiorem efficientes eiulatibus. Cùm ergò hæc vidisset, & omni humana ope morbum potentiorem, confugit ad diuinum eius seruum Antonium: & cùm se vnxisset oleo, quod lumen alebat in loculo, (nam cùm esset fidelis, habebat modicum, quod acceperat) morbum statim fugat, & fruitur curatione: & præter omnem spem accedit ad loculum, confitens, & beneficium clara voce prædicans.

2. Cor. 2.

Cùm verò capsâ Pontificis, octauo die post iusta facta, quoniam non rectè se habere videbatur, mutaretur in meliorem, nouus quidam & insignis odor vnguenti sacratissimi, impleuit sensum eorum, qui aderant, tacitè honorans eum, qui iacebat, & describens eam, quæ ei intercedebat cum Deo, coniunctionem & familiaritatem. Nam qui hac caruncula, in quam cadit interitus, Christum magnificauerat, & mysticus quidam bonus odor ei fuerat offensus, vt priùs describitur Apostolicis eloquijs, meritò etiam dignatur gratia, quæ spirat vnguentum, virtute immortalẽ prædicante operationem. Nonus autem magnificentius præbuit miraculum, ad beneficium pauperum, qui ab ipso de more alebantur, vel potius à Deo per ipsum, qui etiam per Moysen in deserto alimentum pluit admirabile: & viduæ Sarephtanæ, aduentu Prophetæ, paruum multiplicauit viaticum: quinque verò panibus, quinque millia: & rursus septem, aduit quatuor millia, & certos testes, quæ satiæcanti reliquiarum superfuerunt, sportas præbuit. Miraculum autem erat hæc quoquè additamentum ciborum, qui distribuuntur pauperibus. Id verò erat panis & frumentum coctum, non numero quidem indefinito, sed quantum definita mensura distributum, solebat sufficere mille animabus. Quinetiam erant omnes eadem mensuræ, quæ solebant: ijdem cophini, qui acceperant: eadem manus eorum, qui ministrabant. Et numerus quidem fuit consumptus eorum, qui tesseras ferebant manibus, (ijs enim priùs distributis, numerabatur mille hominum multitudo) remanserunt autem tres cophini, qui suffecerunt pauperibus, qui venerunt absque tessera.

Exod. 16.
3. Reg. 17.
March. 15.

Multiplicatur panes
magno miraculo.

Cuiusmodi autem fuit id miraculum, quod factum est in Leonem patricium, qui præerat militaribus numeris, dicatur à nobis. Vir ille laborabat difficultate anhelitus, quòd causis, quæ affluerunt, obstructa essent instrumenta, & anhelitus liberum nõ haberet meatum. Quibus cùm adedò grauius obsideretur, tenuemque & imbecillam vocem ederet, aderant quidè, qui ad eum genere attinebant, maximè eiulantes: eos enim qui sunt gloria insignes, mors magis exagitat. ei autem nusquam erat morbi solutio, nisi à solo diuino Pastore. Accedit enim ad eum dormientem, & cùm eum è lecto excitasset, rogauit quemadmodum morbus se haberet. Qui tangens caput & membrum, quod dolebat, non pæanicum remedium, neque medicamenta Chironis suis applicat manibus, (nam neq; alijs est ex his rebus curatio) sed cùm adhibuisset preces morbo conuenientes, & incomparabilem malorum nostrorum curatorem Christum inuocasset, ille quidem liberatur à graui morbo: verus autem fuit precum euentus. prothinus enim conualuit, absque impedimento miraculum aperiens, & in tota domo suam salutem celebrans. Hæc sunt facta Pontificis in eius dormitionem. Quæ autem in oratione à me sunt prætermisâ, in iuuenili eius ætate facta miracula, ea narrabo repetens.

Eccè quanta potestate præditi sint sancti post mortem.

Cùm olim esset ætate iuuenis, & Dauidicam pulsaret citharam in templo Diui Theodori martyris, quod erat situm super quoddam coemeterium, in quod proieciabantur cadauera condemnatorum, vidit quosdam duos ad spectu deformes, (solent enim plurimum tales, quales sunt, apparere) apud se iracundè dicentes: Abeamus hinc. Presente enim adolescente, non sustinebimus hæc manere. Qui quidem repente aufugientes, simul cum hoc verbo euauerunt. Hoc ostendit potestatem, quæ priùs sancto in eos data fuerat. Hoc quoquè secundum conscribatur, quod præcedenti fuit æquale tempore. Mulier illustris, in equo transiens per monasterium cum mundo muliebri, propè fracta, delapsa est in terram. Nam cùm diuinus Antonius tunc esset inter adolescentes, & improvisò esset è porta egressus, contigit currum repente conturbari, quòd eam ex alto deorsum deturbasset, nisi eam seruassent, qui cum ipsa ambulabant. Illa autem conturbata eo, quod acciderat, venerandum ludificabatur habitum, vt in rebus huiusmodi solent, qui sunt pusilli & abiecti animi. Cui dixit is, qui erat perfectus in iuuentute: Mulier, noli eum incesse maledictis, meis enim manibus venies ad hunc habitum.

Monasticum habitum quinam irrideant.

tum. Hæc dixit sanctus: & cum multi anni præterissent, ad effectum peruenit prædicitio, cum ipse quidem beatus horum esset oblitus, mulier verò ei reuocasset in memoriam, & aperuisset eum esse, qui hæc tunc ei denunciasset. Hæc sanctorum Deus, qui omnia facit & transformat, qui dat alimentum omni carni, qui aperit manum, & implet omne animal benedictione: qui glorificat eos, qui ipsum glorificant, & est mirabilis in sanctis suis. Sed quoniam breui calice orationis, tanquam magno mari, admirabilis Antonij & magni inter Patriarchas paruam vitam hausimus, agè ex doctorum comparatione discamus discipulum.

Adam habetur in admiratione, ut principium & radix generis. Sed hic quoque fuit princeps & author multorum, qui non sunt nati ex coniunctione corporum, sed sunt multiplicati spiritali coniunctione: quibus non obtigerunt pœnæ paternæ damnationis: sed donorum potius hereditatem, nempe vitam æternam, non mortem, sibi conciliarunt: per quam exprimitur vera & germana paterna cognatio. Et illi quidem cessit ferarum natura: sed non eorum, qui intus erant & cohabitabant. Hinc serpens & inuidia & dolus mortem sunt fabricati. Hic autem imperio rationis cum quidquid est ferum & agreste, reddidisset obediens, nullum inimico ad fraudem aptum reliquit instrumentum. Abel fuit primus operator Deo acceptorum sacrificiorum: sed cruentorum, & partis, quæ caret ratione. Hic autem sacrificus incruenti sacrificij, cuius illa erant typus & umbra ratione sacrificans & spiritu, & quotidie seipsum immolans, à ratione alienarum animi perturbationum mortificatione, erat inuidia superior & eius foetibus, dolo & cæde, & vniuersa denique simili catena. Magnus fuit Seth: sed habuit nepotes ex coniunctione cognationis, quæ fratrem occiderat, qui magnitudine corporum describebant delicti magnitudinem. Hic verò illius quidem virtutem superauit: ijs autem, qui ex ipso nati erant spiritaliter, nullum ferè dedit aditum per bona sua præcepta & monita, ut essent vitij participes. Enoch & Noë, ille quidem beatus ducitur propter translationem: hic autem, quod omne genus animantium conseruauit in diluuiio. Noster verò hic quoque exemplis non inferior, est moribus superior: & translatio non habet latitiam, quæ spe mortis interrumpatur, sed vitæ æternæ successio puram percipit voluptatem: & seruat arcam, non plenam animantibus rationis expertibus: sed Ecclesiam, cuius illa sunt imagines, omni genere & ætate rationis participum refertam.

Cum Abraham, vocationi eius, qui ipsum vocauit è paterna domo, emigrando peregrinus effectus, paruit vsque ad mortem. Sed ille quidem fugiens errorem cultus demonum, quem fugere vel ipsa docet natura, & mens, quæ dominatu deterioris non omnino perdidit vim iudicandi, tenebras & mortem luce commutauit, & pietate impietatem, quæ sunt res per se expetendæ vniuersæ naturæ, quæ est particeps rationis. Hic autem à pueris laetæ pietatis enutritus, & viuens in ijs, quæ erant expetenda, (nullius enim rei fugiendæ ne vestigium quidem vllum vnquam admiserat) perfectiori iudicio quærebat magis pium statum & magis eligendum: vita vitam, & luce lucem, & eligendis, ut semel dicam, permutans magis eligenda. Quantum verò interest inter eligenda, & ea quæ sunt magis eligenda: tantum etiam omnino interest inter eos, qui eligunt. Sed Abraham quidem eos hospitio accipiens, qui transibant per Mambre, semel imprudens hospitio accepit angelos. Hic verò totius orbis terræ pauperes perpetuo excipiens, Christum hospitio per totam vitam excipiebat, qui ineffabili benignitate ea, quæ sunt illorum, sibi attribuit: per quæ non in specie angelorum, sed in rei veritate, omnium effectricem Trinitatem in animam admittens, non habuit promissionem vnus filij, qui carnali præter spem erat nasciturus coniunctione: sed ut multorum potius filiorum, actiue philosophiæ coniugio, in spiritu vocaretur pater, habuit promissionem, & præter spem vidit multiplicationem dignam promissione, ut qui non trecentorum vernarum irruptione, multorum regum represserit impetum, sed virili impetu tripartitæ animæ, vniuersam euerterit aciem eorum, qui inuadebant, & tyrannicè id, quod est cognatum, per voluptatem redigebant in captiuitatem, sub fida regni specie.

Cum Isaac ascendit, caelestem patrem sequens iubentem, non in tumultum aliquem, sed in montem virtutum, onustus lignis continentiæ. Per quæ in ara cordis desiderij ad Deum ignem accendens, se hostiam præbuit acceptam. Inuenio autem eum valdè es-

Gen. 28. se Jacob imitatum, non solum in eo, quod non fictis moribus varie vitam suam instituerit: sed etiam in eo, quod recessit a patria, & in aliena regione degere statuerit: sed non propter cohabitationem mulierum fororum, sed propter virtutum fororum desiderium, contemplationis, inquam, & actionis: ut actione particeps esset contemplationis: & quae quidem ad vnum fontem, nempe ad primum bonum, referuntur & erigunt: per quas multiplicatione insignium, non a ratione alienarum pecudum, sed ratione praedictarum, euasit insignis inter Patriarchas.

Exod. 28. Aaron fuit primus Pontifex, sed typici & umbratilis tabernaculi. Hic autem veri, & cuius illud erat figura. Cum Mose fuit dux noui Israelis. Cum Samuele fuit sacer ab infantia, & ad senectutem vsque Deo seruiens. Imitatus est Davidis mansuetudinem, &

1. Reg. 17. si vis, etiam fortitudinem: ut qui non aduersus Goliath, hominem quendam magnitudine corporis gloriantem, se recte gesserit: sed aduersus Goliath, qui percipitur intelligentia, malignum, inquam, & carnis expertem daemone, cum virga continentiae egressus est & virga fidei, & preclarum erexit trophaeum. Elias effugit insidias Iezabelis. Hic autem insidias impudens peccati. Habuit cum Elifao duplicem spiritus gratiam, ut qui monasticis & sacerdotalibus donis esset ornatus. Et ut eos, qui intercedunt, omittere propter multitudinem, Iohannis, vitam non agens solitariam, in media ciuitate imitatus est philosophiam. Hic quoque, quod ad se attinebat, habebat mensam absq; vlllo apparatu, & hic ex pilis contexta veste corpus tegebat, & veluti quadam pellicea zona, nempe perturbationum animi mortificatione, lumbos suos constringebat, & ad eum confluebat non vna ciuitas, neque vna gens, sed turbae plurimae populo frequentis ciuitatis, collectae ex omne genus gentibus & ciuitatibus, tam Orientales quam Occidentales: non aqua tingenda, sed spiritali purificanda mysterio, quod peragebatur diuinis instrumentis illius manus & linguae, & initiabat eos, qui dignabantur communionem deificae participationis.

3. Reg. 19. Apostolorum autem sequens doctrinas & traditiones, & eis suam vitam semper componens, factis germanum confirmavit martyrium, in eo quod martyr zelum haberet pro pietate, & quotidie sua moreretur conscientia, monasticorum laborum diuturna & acerba perpeffione: quod martyrica virtute nulla in re est abiecius. Omnium ergo sanctorum & iustorum, illorum quidem mores, horum vero cursum, aliorum autem actionem, simul vero omnium, ad primum bonum, vehementissimum & constantissimum imitatus est desiderium. Quo nunc aperte fruens, protegas & defendas, o diuinum & sacrum caput, sacrum gregem, & tuis precibus corrobora sceptris pietatis, & manum praebas pia potentiae, mundi curas cum eo participans: & intercedas apud Deum assistens sine intermissione, pro eo, quod orasti cum esses cum ipso, & eius vitae interesses: & mundanam ei conserues nauem in tuto portu diuinae tranquillitatis, omnes sedans turbines & tempestates improborum, & obruens insultus inimicorum, tam eorum, qui sub oculis cadunt, quam qui non cadunt: In Christo Iesu Domino nostro: Cui gloria & potentia nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

4. Reg. 2. Vita monastica, martyrium.

Matth. 3. Vita monastica, martyrium.

Apostolorum autem sequens doctrinas & traditiones, & eis suam vitam semper componens, factis germanum confirmavit martyrium, in eo quod martyr zelum haberet pro pietate, & quotidie sua moreretur conscientia, monasticorum laborum diuturna & acerba perpeffione: quod martyrica virtute nulla in re est abiecius. Omnium ergo sanctorum & iustorum, illorum quidem mores, horum vero cursum, aliorum autem actionem, simul vero omnium, ad primum bonum, vehementissimum & constantissimum imitatus est desiderium. Quo nunc aperte fruens, protegas & defendas, o diuinum & sacrum caput, sacrum gregem, & tuis precibus corrobora sceptris pietatis, & manum praebas pia potentiae, mundi curas cum eo participans: & intercedas apud Deum assistens sine intermissione, pro eo, quod orasti cum esses cum ipso, & eius vitae interesses: & mundanam ei conserues nauem in tuto portu diuinae tranquillitatis, omnes sedans turbines & tempestates improborum, & obruens insultus inimicorum, tam eorum, qui sub oculis cadunt, quam qui non cadunt: In Christo Iesu Domino nostro: Cui gloria & potentia nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

VITA SANCTI PATRIS NOSTRI MARTINIANI, EX SIMEONE METAPHRASTE.

15. FEBRVA.

Martinianus adolefcens peti-
cremum.

PROXIME ciuitatem Caesarem Palaestinae, mons est, qui vocatur Locus arcae. In eo ergo monte sita est solitudo, in qua habitant multi viri, qui vitam agunt monasticam. Inter quos cognouimus etiam beatum & virtute praeditum Martinianum, habitantem in hoc monte. Hic ergo beatus cum ab ineunte aetate Deum amasset, multa suscepit certamina aduersus inimicum. Insignis itaque specie corporis, & aetate iuuenis, ut qui esset circiter octodecim annos natus, relicta ciuitate & ijs, qui in ipsa habitabant, & eorum tumultibus, se tradens quiete & solitariae vitae, venit ad hanc solitudinem, & in ea habitauit, viginti & quinque annos, vitam in ea agens angelicam. Quamobrem dignus quoque fuit habitus,